# Η στάμνα της Σαμαρείτιδος († Αρχ. Χριστόδουλος Φάσσος)

**Categories :** ΘΕΟΛΟΓΙΑ

**Date :** 23 Μαΐου, 2008

Αυτή η ευαγγελική περικοπή, αδελφοί μου, που διαβάσαμε, η συνομιλία του Κυρίου μας με τη Σαμαρείτιδα, είναι μία από τις ωραιότερες αλλά και διδακτικότερες σελίδες της ευαγγελικής διηγήσεως. Ο Κύριός μας αποκαλύπτει στη συνομιλία Του με τη γυναίκα αυτή αλήθειες δογματικές, θεολογικές και λατρευτικές, τις οποίες για πρώτη φορά ακούμε και διαβάζουμε μέσα στο Ευαγγέλιο.

Οταν διάβαζα προ ολίγων ημερών για να προετοιμαστώ για τη Θ. Λειτουργία, στάθηκα σε μία φράση, η οποία με προβλημάτισε. Η φράση αυτή είναι στο τέλος της συνομιλίας του Κυρίου με τη Σαμαρείτιδα. Οπως θυμάστε, ο Κύριος ήρθε κουρασμένος και κάθισε στο πηγάδι. Οι μαθητές έφυγαν για να αγοράσουν τρόφιμα. Ο Ιωάννης φαίνεται ότι έμεινε μαζί Του΄ γι' αυτό και περιγράφει τόσο λεπτομερώς αυτή την υπέροχη συζήτηση μεταξύ του Κυρίου και της Σαμαρείτιδος. Και αφού ο Κύριος απεκάλυψε αυτές τις αλήθειες, που σας είπα, και έφερε τη γυναίκα αυτή σε συναίσθηση της καταστάσεώς της, δημιουργήθηκε εκεί με τη Χάρη του Θεού μία μεταβολή στον εσωτερικό της κόσμο, ώστε να καταλάβει την αμαρτωλή κατάστασή της και συγχρόνως να ανάψει μέσα στην καρδιά της ένας ζήλος για να μεταφέρει αυτό το μήνυμα: «*Ευρήκαμεν τον Μεσσίαν*» (Ιω. Α', 42). Διότι της απεκάλυψε ο Κύριος ότι Αυτός είναι ο Μεσσίας, πράγμα που δεν το είχε αποκαλύψει σε κανέναν. Και μόλις ήρθαν οι μαθητές, φέροντες τα τρόφιμα, αυτή έφυγε για να πάει να αναγγείλει το μήνυμα.
Στο σημείο αυτό ο Ευαγγελιστής έχει αυτή την πρόταση, που σας είπα ότι με προβλημάτισε. Λέει: «*Αφήκεν ουν την υδρίαν αυτής η γυνή και απήλθεν εις την πόλιν, και λέγει, τοις ανθρώποις*» (Ιω. Δ', 28). Οταν διαβάζει κανείς τα προηγούμενα, που είναι υψηλού θεολογικού περιεχομένου μηνύματα, και μετά έρχεται στη φράση: «*Αφήκεν ουν την υδρίαν αυτής η γυνή...*», ότι άφησε η γυναίκα τη στάμνα της εκεί πέρα και έφυγε, νομίζει ότι είναι αυτός ο στίχος μία ασήμαντη και ίσως περιττή λεπτομέρεια, την οποίαν αναγράφει ο Ευαγγελιστής. Αλλά σκέφτηκα΄ υπάρχουν ασήμαντα και περιττά, λέξεις και φράσεις ασήμαντες και περιττές στην ευαγγελική διήγηση; Υπάρχουν;
Οι μαθητές είχαν μία εμπειρία τριών χρόνων που συνανεστράφησαν τον Κύριο κι έπρεπε να γράψουν λίγες σελίδες ευαγγελικές, με την πλούσια αυτή εμπειρία που είχαν. Επρεπε να επιλέξουν τα πλέον σημαντικά. Μεταξύ, λοιπόν, των πλέον σημαντικών να βάζουν αυτή τη φράση, που εγώ τη θεωρώ ότι είναι ασήμαντη και κάπως περιττή; Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης, συγκεκριμένα, ο οποίος γράφει το

περιστατικό, λέει: «*έστι δε και άλλα πολλά*» (Ιω. ΚΑ', 24) από όσα έκαμε και δίδαξε ο Κύριος, τα οποία δεν είναι γραμμένα στο ευαγγέλιο΄ και αν γραφόντουσαν, ούτε ο κόσμος δεν θα χώραγε τα γραφόμενα βιβλία. Οταν λοιπόν υπάρχει τέτοια στενότητα χώρου, σκέπτομαι, θα κατανάλωνε έναν στίχο για να γράψει μία περιττή φράση, μία ασήμαντη φράση; Δεν φαντάζομαι. Φαίνεται, λοιπόν, ότι η φράση αυτή, ότι άφησε η γυναίκα την υδρία της και πήγε μέσα στην πόλη να φέρει το μήνυμα, δεν είναι ασήμαντη. Είναι πολύ σημαντική και από τη φράση αυτή αποκαλύπτονται πτυχές της ψυχολογίας, μυστικές πτυχές της ψυχολογίας της γυναίκας, με τις οποίες ολοκληρώνεται η προσωπικότητά της. Επί πλέον με αυτή τη φράση, ότι η γυναίκα άφησε τη στάμνα της, δίνει και σε μας κάποια μηνύματα ο Ευαγγελιστής Ιωάννης.

Ας την αναλύσουμε λοιπόν. Τί εξήγηση να δώσουμε; Γιατί άφησε τη στάμνα της; Θα μπορούσε να πει κανείς σαν πρώτη εξήγηση ότι την ξέχασε. Την ξέχασε, για να πάει να φέρει το μήνυμα. Αλλά κάθε μέρα, ή μέρα παρά μέρα, ερχότανε να πάρει νερό για τη λάτρα του σπιτιού και να πιει η πολυμελής οικογένεια, την οποίαν είχε. Τώρα λοιπόν γι' αυτό το λόγο ήρθε. Είναι δυνατόν να έφυγε με άδεια χέρια; Να μην πάρει τη στάμνα γεμάτη νερό για τη χρεία; Αλλά, αδελφοί μου, η σημερινή μέρα δεν είναι σαν τις άλλες. Σήμερα δεν είναι σαν τις άλλες μέρες που έπαιρνε νερό και πήγαινε στο σπίτι της. Σήμερα συνέβη γεγονός, το οποίον είναι συγκλονιστικό γι' αυτή. Η συνάντησή της με τον Κύριο και η συνομιλία της μαζί Του έφερε μία μεταβολή και αναστάτωση και ανατροπή, θα έλεγα, σε ολόκληρο τον ψυχικό της κόσμο και στα όσα ως τώρα κυριαρχούσαν μέσα της. Αυτή η μεταβολή δεν είναι δική μου κρίση, αλλά καταφαίνεται από τα λόγια τα οποία πήγε και είπε, μόλις συνάντησε τους συμπατριώτες της. Λέει: «*Δεύτε ίδετε άνθρωπον* (ελάτε να δείτε έναν άνθρωπο) *ος είπέ μοι πάντα όσα εποίησα*» (Ιω. Δ', 29). Αυτές οι λέξεις «*είπέ μοι πάντα όσα εποίησα...*» δείχνουν έναν εσωτερικό κόσμο, ο οποίος έχει αναστατωθεί, ο οποίος έχει ανακαινισθεί. Ελάτε να δείτε κάποιον που μου φανέρωσε ό,τι έχω κάμει στη ζωή μου΄ «*μήτι ούτός εστιν ο Χριστός;*» (Ιω. Δ', 29). Αυτή έχει βεβαιωθεί ότι είναι ο Χριστός, διότι της το ομολόγησε ο Κύριος και το βεβαίωσε΄ αλλά το λέει έτσι για να κινήσει το ενδιαφέρον. Τα λόγια αυτά δείχνουν ότι σήμερα έγινε κάτι κοσμογονικό μέσα στην καρδιά της. Λέει ο ι. Χρυσόστομος: «*Ούτως υπό των ειρημένων ανήφθη, ώστε και την υδρίαν αφείναι και την χρείαν δι' ην παρεγένετο*» (Ioannes Chrysostomus, In Johannem, Homiliae 34, 59, 193, 21 TLG). Από όσα της είπε ο Χριστός άναψε τέτοια φωτιά μέσα της, ώστε και τη στάμνα και τη δίψα να ξεχάσει. Το σκοπό για τον οποίο ήρθε, να ξεδιψάσει αυτή και η οικογένειά της, τον ξεχνάει. Από τί; Από τη φωτιά που άναψε μέσα της.
Εν πάση περιπτώσει είναι δυνατόν να την ξέχασε τη στάμνα, αλλά είναι και δυνατόν να την άφησε εσκεμμένα εκεί. Γιατί να την άφησε εσκεμμένα; Διότι από αυτή την ημέρα και μετά, από αυτή τη συνομιλία, όπως είπα, ένας καινούργιος κόσμος έχει ανοιχθεί μπροστά της και με καινούργια μέτρα μετράει τώρα τα πράγματα της ζωής. Λέει ένας ερμηνευτής: «*Διατίθεται η γυνή προς το ύδωρ ως ο Ιησούς μετ' ολίγον εις τον άρτον*» (Βλ. Τρεμπέλας Π. *Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον*, εκδ.

«Σωτήρ», σελ. 153). Ο Κύριός μας, όταν πήγαν οι μαθητές και του έφεραν το ψωμί, τους είπε: Εγώ έφαγα. Την ξέχασε τη σωματική Του πείνα με όσα είχε ειπωμένα με τη Σαμαρείτιδα. Οπως ο Κύριος ξέχασε την πείνα, έτσι ξέχασε κι αυτή τη δίψα. Έτσι ξέχασε τώρα και το σταμνί. Γιατί; Γιατί είναι δευτερευούσης σημασίας πράγματα. Διότι άλλα πράγματα τώρα πήραν την πρώτη θέση μέσα στη ζωή της και την πολιτεία της.
Αλλά ακόμα, αδελφοί μου, αυτή η στάμνα η εγκαταλελειμμένη είναι γι' αυτή τη γυναίκα μία ανάμνηση, αν θέλετε, αντιπροσώπευση της ζωής που έκανε ως τώρα. Δεν τη θέλει πια αυτή τη ζωή. Την εγκαταλείπει αυτή τη ζωή. Καινούργια ζωή αρχίζει και ως εκ τούτου μπορεί να εγκαταλείψει και τη στάμνα, διότι της θυμίζει την απογοήτευση που δοκίμασε ζώντας χωρίς το Χριστό. Δεν το έβλεπε πρώτα αυτό, τώρα το βλέπει. Γιατί τώρα γνώρισε το Χριστό. Τώρα άκουσε τη διδασκαλία Του. Τώρα άνοιξαν τα μάτια της τα πνευματικά και έτσι, ας πούμε, η στάμνα, σαν ένας αντιπρόσωπος εκείνης της παλιάς ζωής, της είναι πλέον περιττή. Λέει ένας ερμηνευτής: «*Ούτως άρα ταχέως προετίμησε το ύδωρ του Χριστού της του Ιακώβ πηγής*» (Βλ. Τρεμπέλας Π. *Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον*, εκδ. «Σωτήρ», σελ. 153). Ξεχνάει τη δίψα. Προτιμάει το νερό που έδωσε ο Χριστός. Το ύδωρ το ζων, που όποιος πιει απ' αυτό, καθώς της είπε, δεν ξαναδιψάει. Προτιμάει αυτό το νερό παρά το νερό απ’ το πηγάδι του Ιακώβ. Και λέει ο Ι. Χρυσόστομος μία παρατήρηση, την οποίαν σας παρακαλώ να την προσέξουμε, διότι από κει βγαίνει το δίδαγμά μας. «*Ήλθεν υδρεύσασθαι* (ήλθε για να πάρει νερό) *και επειδή της αληθινής πηγής επέτυχε* (και επειδή τώρα βρήκε την αληθινή πηγή με το ζωντανό νερό), *κατεφρόνησε της αισθητής* (κατεφρόνησε την πηγή την υλική) *διδάσκουσα ημάς*... (τί μας διδάσκει;) *εν τη των πνευματικών ακροάσει πάντων υπεροράν*» (Ioannes Chrysostomus, In Johannem, Homiliae 34, 59, 193, 21 TLG). Οταν έχουμε μπροστά μας τον καινούργιο πνευματικό κόσμο και ασχολούμεθα με αυτόν και τον μελετάμε, τον κόσμο που μας φανερώνει ο Χριστός και το Ευαγγέλιό Του, όλα πρέπει να τα περιφρονούμε. «*Πάντων υπεροράν των βιοτικών και μηδένα λόγον αυτών ποιείσθαι*» (Ioannes Chrysostomus, In Johannem, Homiliae 34, 59, 193, 21 TLG) και δεν κάνουμε κουβέντα πλέον γι' αυτά τα πράγματα. Όλα όσα συζητούσε ως τώρα δεν την ενδιαφέρουν πλέον. Αλλες κουβέντες κάνει τώρα, που τις εμπνέει ο Χριστός και η διδασκαλία Του. Αυτό είναι το μήνυμα για μας.

Να κάνουμε ένα ερώτημα: Συμβαίνει αυτό με μας; Μήπως εξακολουθούμε να αντλούμε από δύο πηγάδια; Εμείς -όταν λέω εμείς το συγκεκριμενοποιώ- είμαστε μέλη μίας χριστιανικής ομάδας, που εδώ και πενήντα χρόνια ιδρύθηκε στην Πάτρα και ακούσαμε τόσα πολλά πράγματα από πατέρες πνευματικούς και διδασκάλους θεολόγους. Τί έγιναν αυτά τα πράγματα; Μας ανοίξανε πηγάδι τότε, το πηγάδι του Χριστού, οι πνευματικοί και διδάσκαλοί μας. Αντλούμε από αυτό το πηγάδι ή έχουμε ακόμα το μαγγανοπήγαδο του κόσμου και αντλούμε από αυτό και από το Χριστό και τα ανακατεύουμε; Και ασφαλώς δεν πετάξαμε αυτή τη στάμνα. Να κοιτάξουμε πλάι στο πηγάδι της ζωής μας εγώ, εσύ, ο καθένας. Υπάρχει κάποια εγκαταλελειμμένη

στάμνα; Αφήκαμε κάποια πράγματα; Να το πούμε, αδελφοί μου, καθαρά, αφήκαμε κάποια πράγματα από την παλιά ζωή μας; Τη ζωή των αδυναμιών, της αμαρτίας, των παθών μας; Λέει ο μακαριστός Τρεμπέλας σχολιάζοντας αυτήν την περικοπή για την οποία μιλάμε: «*Οσοι εγνώρισαν τον Χριστόν αποδεικνύουν τούτο δι' αγίας περιφρονήσεως προς τα μάταια αγαθά του κόσμου*» (Βλ. Τρεμπέλας Π. *Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον*, εκδ. «Σωτήρ», σελ. 154). Να προβληματιστούμε μ' αυτή τη φράση.

Υπάρχει και άλλος ένας λόγος, αδελφοί μου, που μπορεί γι' αυτό να άφησε τη στάμνα. Αυτή ξεκινάει να τρέξει να φέρει ένα μήνυμα. Μήνυμα ιεραποστολής και σωτηρίας. Η στάμνα είναι βαριά. Η στάμνα είναι ένα βάρος. Αυτή θέλει νά 'ναι εύζωνας. Δεν θέλει νά 'χει βάρη επάνω της. Γιατί το έργο της ιεραποστολής του Χριστού δεν επιδέχεται βάρη. Και την αφήνει τη στάμνα για να γίνει γνήσια ιεραπόστολος. Και έγινε γνήσια ιεραπόστολος. Μας το λέει το ευαγγέλιο. Ηλθαν οι Σαμαρείτες και παρακαλούσαν τον Κύριο να μείνει. Αλλά μας το λέει και η εκκλησιαστική μας ιστορία με το βίο της και με το μαρτύριό της. Λοιπόν, η στάμνα ήταν βάρος γι' αυτήν. Η ιεραποστολή θέλει εύζωνους στρατιώτες.
Τώρα προσέξτε κάτι. Ο κάθε πιστός, από την ώρα που συνειδητοποιεί την πίστη του και τη διδασκαλία του Χριστού μας, είναι ιεραπόστολος και πρέπει να φέρνει αυτό το μήνυμα κατά τον άλφα ή βήτα τρόπο στους συνανθρώπους του. Για να είναι ιεραπόστολος και να φέρνει αυτό το μήνυμα, δεν πρέπει νά 'χει βάρη επάνω του. Πόσες βαριές στάμνες, υδρίες, κουβαλάμε εμείς, ρωτήστε τον εαυτόν σας. Γεμάτες με εγωισμό, δειλία, ασυνέπεια, ακόμα και με νόμιμες απαιτήσεις της ζωής... Τις κουβαλάμε και αυτό είναι εμπόδιο στην ιεραποστολή μας και στο έργο μας το ιεραποστολικό. Λέει ο ι. Χρυσόστομος: «*Οταν γαρ πυρωθή ψυχή τω πυρί τω θείω, προς ουδέν των εν τη γη λοιπόν ορά..*» (Ioannes Chrysostomus, In Johannem, Homiliae 34, 59, 193, 21 TLG). Αμα ανάψει η φωτιά του Χριστού μεσ' την καρδιά, δεν βλέπει ο άνθρωπος τα γήινα πράγματα. «*Ενός εστι μόνου, της κατεχούσης αυτήν φλογός*» (Ioannes Chrysostomus, In Johannem, Homiliae 34, 59, 193, 21 TLG). Η ψυχή ένα πράγμα νιώθει και αισθάνεται, τη φλόγα που την καίει.

Αδελφοί μου, αυτοί οι πατέρες και αδελφοί μας, για τους οποίους τελούμε σήμερα για τρίτη χρονιά μνημόσυνο - τη μία χρονιά πήγαμε επάνω στον Ομπλό, την άλλη στον Αγιο Κωνσταντίνο, εφέτος εδώ - αποτελούν για μας ιεραποστολικά πρότυπα. Εχει πάρα πολλή σημασία το ότι ήρθαμε εδώ εφέτος. Δεν θα επεκταθώ σ' αυτό το θέμα. Θα δοθεί ευκαιρία όσοι θέλετε να πείτε και δικές σας σκέψεις επάνω, όταν θα ανέβουμε στο χώρο της Κατασκήνωσης. Αλλά εδώ που είμαστε, είμαστε κάτω από τη σκιά μίας βασιλικής δρυός. Και η βασιλική δρυς, αυτό το δένδρο το πλατύκλαδο και σκιερό, υπήρξε ο πατήρ Γερβάσιος. Υπήρξε ο πρώτος κατηχητής. Πριν έλθουν οι δικοί μας μεταγενέστεροι κατηχητές, ο π. Γερβάσιος ήταν κατηχητής εδώ και εβδομήντα και πλέον χρόνια στην πόλη αυτή. Και ήταν ιεραπόστολος, όπως η Σαμαρείτισσα. Και όσοι μετά κάτω από τη σκιά του και δροσίστηκαν και διδάχτηκαν, κληρικοί και

λαϊκοί, τους θυμάστε και θα ακούσετε τα ονόματά τους στο μνημόσυνο που θα κάνουμε, όλοι αυτοί κάτω από τη σκιά του ετράφησαν και αναπαύθηκαν και αναζωογονήθηκαν. Ολοι αυτοί, με επικεφαλής τον π. Γερβάσιο, υπήρξαν ιεραπόστολοι χωρίς να κουβαλάνε πάνω τους στάμνες και βάρη. Θυμηθείτε τους έναν-έναν. Πόσο ανιδιοτελείς, πόσο αφιλοχρήματοι και πόσο άνθρωποι θυσίας υπήρξαν! Αληθινοί ιεραπόστολοι που μεσ' την καρδιά τους έκαιγε, όπως λέει ο Χρυσόστομος, αυτή η φλόγα, η οποία, άπαξ και άναψε, τους έκανε όλα τα άλλα να τα βλέπουν σαν δευτερεύοντα. Λοιπόν, αν θέλουμε να τους κάνουμε μνημόσυνο, να μην περιοριζόμαστε στα κόλλυβα και στα κεριά, αλλά να είμαστε μιμητές όλοι της ζωής τους και του ιεραποστολικού τους έργου. Αυτά μας δίδαξε σήμερα η Σαμαρείτιδα. Αυτά μας διδάσκει ο δίσκος με τα κόλλυβα. Αυτά μας διδάσκει η θρησκευτική ιστορία αυτής της πόλεως. Εχει μία ένδοξη ιστορία, θρησκευτική και εκκλησιαστική, αυτή η πόλη. Και μέσα σ' αυτή την ιστορία είμαστε γεννημένοι. Μέσα σ' αυτή την ιστορία είμαστε ποτισμένοι. Μέσα σ' αυτή την ιστορία είμαστε βαπτισμένοι.
Λοιπόν, γεννημένοι, βαπτισμένοι και ποτισμένοι μ' αυτή την ιστορία και μ' αυτά τα ιδανικά που και η Σαμαρείτιδα και οι πατέρες μας και οι λαϊκοί διδάσκαλοί μας μας δίδαξαν, μ' αυτά να πορευόμαστε. Και αυτά να τα λέμε και στα παιδιά μας. Να τα διδάσκουμε στα παιδιά μας και στα εγγόνια μας. Και πιστεύω πως η ευχή όλων αυτών, οι προσευχές τους, που είναι μέσα στην αγκαλιά του Θεού και απολαμβάνουν τα αγαθά του παραδείσου, θα ευλογήσουν το έργο το δικό μας. Δε θέλω να επεκταθώ. Εμείς μπήκαμε σ' ένα χωράφι που το έσπειραν αυτοί. Το είπε σήμερα το ευαγγέλιο. Αλλοι σπέρνουν και άλλοι θερίζουν. Αλλοι κοπίασαν και άλλοι μπήκανε και αναπαύονται στους κόπους αυτών. Εμείς είμαστε μέσα σ' αυτούς. Ας προσπαθούμε τουλάχιστον να φανούμε αντάξιοι των κόπων που έκαμαν για μας. Αμήν.

[Πάτρα 12-05-1996, Ομιλία στον Ι. Ναό Αγίας Παρασκευής Συχαινών (κατασκήνωση π. Γερβασίου)]

(Από το βιβλίο του † Αρχ. Χριστοδούλου Φάσσου, «Η Συγκατάβαση του Θεού και η Ευθύνη του Ανθρώπου», Εκδόσεις «ΤΑΩΣ» 2008)